

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania J.S., w którego miejsce wstąpiła następcą prawny U.S.  
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw  
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie  
o wysokość emerytury policyjnej,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 16 grudnia 2025 r.,  
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie  
z dnia 5 marca 2024 r., sygn. akt III AUa 185/23,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

[I.T.]

## UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 2 lutego 2023 r. oddalił odwołanie J.S. od decyzji z dnia 11 lipca 2017 r. Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie ponownie ustalającej wysokość emerytury (pkt I) oraz zasądził od ubezpieczonej U.S. (następcy prawnego J.S.) na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację U.S.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku ubezpieczona zarzuciła naruszenie: 1. art. 15c ust. 1-3 oraz art. 22a w zw. z art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (dalej: ustawa zaopatrzeniowa) oraz art. 1, art. 2 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (dalej: ustawa zmieniająca); 2. art. 13b ust. 1 pkt 5 ustawy zaopatrzeniowej; 3. art. 1 oraz art. 2 ust. 1 i 4 ustawy; 4. art. 33 ust. 1 i ust.2 ustawy zaopatrzeniowej; 5. art. 8 ust. 1 Konstytucji RP; 6. art. 178 ust. 1 w zw. z art. 87 ust. 1 Konstytucji RP; 6. art. 379 pkt.4 k.p.c. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca uzasadniła koniecznością rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, a także dokonania wykładni przepisów prawnych budzących uzasadnione wątpliwości.

Skarżąca wskazała, że zachodzi konieczność rozstrzygnięcia, czy przyjęta przez Sąd Apelacyjny wykładnia przepisów art. 15c ust.1-3 oraz art. 22a w zw. z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej oraz art. 1, art. 2 ust. 1 i 4 ustawy zmieniającej oraz art. 13b ust. 1 pkt 5 ustawy zaopatrzeniowej nie narusza konstytucyjnej zasady równości wobec prawa, zasady proporcjonalności, zasady demokratycznego państwa prawa, równości wobec prawa, zasady ochrony praw rodziny oraz zasady ochrony praw nabytych (wyrażone w art. 2, art.7, art. 8, art. 31 ust. 3 Konstytucji RP), jak również art. 30 oraz art. 47 Konstytucji RP w zw. z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez naruszenie godności skarżącej i ubezpieczonego J.S., ich prawa do ochrony czci, dobrego imienia, prawa do prywatności i prawa do poszanowania życia rodzinnego. Co więcej, z uwagi na przyjęcie przez Sąd Apelacyjny związania treścią literalną przepisów znowelizowanej ustawy zaopatrzeniowej koniecznym jest zbadanie, czy

Sąd naruszył art. 8 ust. 1 Konstytucji RP poprzez zaniechanie dokonania przy orzekaniu oceny zgodności art. 15c ust. 1-3 oraz art. 22a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej oraz art. 2 ust. 1 i 4 ustawy nowelizującej z ustawą zasadniczą, w ramach procesowej kontroli przepisów, oraz wydanie orzeczenia w oparciu o te przepisy prawa, mimo istnienia podstaw do ich pominięcia w części naruszającej Konstytucję.

Skarżąca podniosła także, że z uwagi na rozpoznanie sprawy przez Sąd jednoosobowy a nie w składzie trzyosobowym, koniecznym jest zbadanie, czy z uwagi na skład orzekający nie doszło do naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Mając na uwadze powyższe skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie U.S. jako następczyni prawnej po ubezpieczonym J.S. prawa do ustalenia emerytury policyjnej w wysokości i na zasadach ustalonych przed dniem 1 października 2017 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie oraz o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów zgłoszonych w apelacji z dnia 4 kwietnia 2023 r., pominiętych przez Sąd Apelacyjny (a uprzednio Sąd Okręgowy w Szczecinie).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek

złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.). Strona wnosząca skargę kasacyjną powinna zatem sformułować w niej wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz ze stosownym uzasadnieniem. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zaś wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty prawne świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c.

(postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Odnosząc się z kolei do przesłanki określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, to rzeczą skarżącego jest wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości (ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133; z dnia 13 grudnia 2022 r., I USK 21/22, LEX nr 3556521; z dnia 28 czerwca 2023 r., I USK 160/22, LEX nr 3575124).

Oczywiste jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia - mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia.

Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wypada stwierdzić, że skarżąca nie wykazała spełnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu nieważności postępowania podnieść należy, wbrew stanowisku skarżącej w sprawie nie doszło do nieważności postępowania. W tej kwestii trzeba zwrócić uwagę na artykuł 367<sup>1</sup> § 1 k.p.c., który został dodany do k.p.c. z dniem 28 września 2023 r. (art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw). Ustawodawca, wprowadzając to unormowanie, uchylił jednocześnie art. 367 § 3 k.p.c., który przewidywał, że w postępowaniu apelacyjnym sąd rozpoznaje sprawę w składzie trzech sędziów. Obecnie reguła ta została odwrócona, gdyż zgodnie z art. 367<sup>1</sup> § 1 in principio k.p.c., zasadą jest rozpoznawanie spraw przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego. Od zasady tej przewidziano wyjątki, do których skarżąca się nie odwołuje, lecz koncentruje się na uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104), wskazując na zawarte w niej twierdzenie, że kolegalność postępowania przed sądem drugiej instancji składa się na prawo do sądu określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, które może zostać skutecznie ograniczone w granicach art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

W tym kontekście należy zauważyć, że uchwała III PZP 6/22 dotyczyła stricte art. 15zzs<sup>1</sup> ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.). Wskazany przepis stanowił wyjątek od istniejącej wówczas reguły kolegalnego rozpoznawania apelacji. Niewątpliwie podjęcie rzeczonej uchwały miało istotny wpływ na wprowadzenie

mającego zastosowanie w sprawie art. 367<sup>1</sup> k.p.c. (został dodany ustawą z dnia 7 lipca 2023 r., Dz.U. z 2023 r., poz. 1860, która weszła w życie 28 września 2023 r.).

Niezależnie od poglądu składu orzekającego w niniejszej sprawie na celowość wprowadzenia nowej reguły, czy ocenę jej konstytucyjności, należy przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszczalność dokonania takiej oceny została dopuszczona tylko w wyjątkowych warunkach kryzysu funkcjonowania organu ustrojowo powołanego do jej dokonywania; między innymi w wyrokach Sądu Najwyższego: z 9 czerwca 2022 r., III USKP 145/21 (OSNP 2022 nr 11, poz. 113); z 16 marca 2023 r., II USKP 122/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104) wskazano, że w przypadku długotrwałej i nieuzasadnionej bezczynności Trybunału Konstytucyjnego, sąd ma prawo dokonywać oceny zgodności przepisów ze wzorcem konstytucyjnym, a w konsekwencji odmawiać ich zastosowania, gdy weryfikacja nie przebiegnie pomyślnie, rozwiązanie to jednak, jak wskazują zwolennicy tego poglądu, ma charakter wyłącznie wyjątku. W tym przypadku nie może być mowy o jakimkolwiek „milczeniu”, ponieważ przed Trybunałem Konstytucyjnym dotychczas nie zakwestionowano nowej reguły z art. 367<sup>1</sup> k.p.c. Wobec tego rozpoznanie przedmiotowej sprawy zgodnie z regułą z art. 367<sup>1</sup> k.p.c. nie może być postrzegane jako przyczyna nieważności postępowania (por. postanowienie SN z dnia 15 stycznia 2025 r., III PSK 28/24, LEX nr 3817780).

Poza tym skarga kasacyjna nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżąca skutecznie wykazała, iż w sprawie zachodzą powołane przesłanki z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Przede wszystkim należy zauważyć, że rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji zgodne jest ze stanowiskiem zawartym w wyroku z dnia 25 października 2023 r., III USKP 39/23, (LEX nr 3619227), w którym Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że ustawa nowelizacyjna wprowadziła do ustawy zaopatrzeniowej art. 13b ust. 1, w myśl którego okres służby od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w ściśle określonych cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach uznaje się za okres służby na rzecz totalitarnego państwa. Służba o której mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, to „służba na rzecz totalitarnego państwa”, którą ustawodawca definiuje jako „służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w wymienionych w ustawie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach”

(art. 13b ust. 1 ustawy) oraz służbę na etatach oraz w ramach szkoleń, kursów, a także oddelegowania w określonych instytucjach, wskazanych w ustawie (art. 13b ust. 2 ustawy), chyba że służba ta rozpoczęła się po raz pierwszy nie wcześniej niż w dniu 12 września 1989 r. bądź której obowiązek wynikał z przepisów o powszechnym obowiązku obrony (art. 13c ustawy zaopatrzeniowej).

Sąd Najwyższy, w komentowanym wyroku uznał, że wprowadzona w ustawie dezubekizacyjnej definicja „służba na rzecz totalitarnego państwa” jest definicją legalną, ścisłą i niebudzącą wątpliwości zatem nie ma potrzeby sięgania do innych rodzajów wykładni poza wykładnią językową. Z powyższej definicji legalnej wynika, że okolicznościami przesądzającymi o kwalifikacji służby danej osoby jako „służby na rzecz totalitarnego państwa” są wyłącznie ramy czasowe i miejsce pełnienia służby.

Tak zdefiniowana ustawowa „służba na rzecz totalitarnego państwa” jest oczywiście jedynie kryterium wyjściowym w analizie sytuacji prawnej indywidualnych funkcjonariuszy. Konstrukcja powyższa tworzy domniemanie ustawowe, które funkcjonariusz może obalić czy to w postępowaniu administracyjnym, czy to przed sądami powszechnymi, tak aby uniknąć obejmowania wszystkich funkcjonariuszy pełniących służbę w czasie i miejscach wskazanych w ustawowej definicji niekorzystnymi dla nich unormowaniami w zakresie ustalania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego. Powyższe rozumowanie znajduje odzwierciedlenie w tych zapisach ustawy zaopatrzeniowej, które wprost przewidują w określonych sytuacjach wyłączenie unormowań w zakresie obniżania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego wobec funkcjonariuszy, którzy pełnili służbę w czasie i miejscach wskazanych w ustawowej definicji, będąc przez to funkcjonariuszami pełniącymi „służbę na rzecz totalitarnego państwa” - tj. w przepisach art. 8a ust. 1, art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5 i 6, art. 24a ust. 4 i 6 tej ustawy, co przemawia za przemyślanym zabiegiem systemowym ustawodawcy.

Z treści art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5 i 6, art. 24a ust. 4 i 6 ustawy zaopatrzeniowej wynika, że ustalenie emerytury, renty inwalidzkiej i renty rodzinnej w sposób wskazany w art. 15c ust. 1, art. 22a ust. 1 i art. 24a ust. 1 nie następuje wobec wskazanych w tych przepisach osób, jeżeli osoby te udowodnią, że przed

rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjęły współpracę i czynnie wspierały osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego. Przy tym chodzi właśnie o osoby, „które pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa, o których mowa w art. 13b, i które pozostawały w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r.” Ustawodawca w treści art. 15c ust. 5 i 6 (i odsyłających do treści tego przepisu regulacjach art. 22a ust. 6 i art. 24a ust. 6) ustawy zaopatrzeniowej wyraźnie rozróżnia charakter działalności w ramach służby odbywanej w warunkach państwa totalitarnego od formalnego kryterium „okresu służby na rzecz państwa totalitarnego”, stanowiąc wprost, że niekorzystnych unormowań zawartych w przepisach ustawy zaopatrzeniowej „nie stosuje się, jeżeli osoba, o której mowa w tych przepisach, udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjęła współpracę i czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego. (...). W przypadku, o którym mowa w ust. 5, środkiem dowodowym może być zarówno informacja, o której mowa w art. 13a ust. 1, jak i inne dowody, w szczególności wyrok skazujący, choćby nieprawomocny, za działalność polegającą na podjęciu, bez wiedzy przełożonych, czynnej współpracy z osobami lub organizacjami działającymi na rzecz niepodległości Państwa Polskiego w okresie służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b”.

Oznacza to, że sam ustawodawca przyjmuje, że legalna definicja „służby na rzecz totalitarnego państwa” ma w istocie konstrukcję obalanego ustawowego domniemania, według którego osoby pełniące służbę odpowiadającą kryteriom zawartym w art. 13b w związku z art. 13c ustawy zaopatrzeniowej, tj. pełniące służbę w określonym czasie w ramach określonych stosunków służbowych, nie podlegają ogólnym regulacjom art. 15, art. 22 i art. 24 ustawy, skoro wyraźnie przewidział, że również w stosunku do osób, które pełniły „służbę na rzecz totalitarnego państwa” w rozumieniu art. 13b w związku z art. 13c ustawy zaopatrzeniowej, lecz działały w opozycji do zadań i funkcji ustrojowych państwa tego rodzaju, unormowania art. 15c, art. 22a i art. 24a ustawy mogą nie mieć zastosowania. W tym kontekście trudno przyjąć, aby wykładnia językowa pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa” prowadziła do rażąco niesprawiedliwych lub irracjonalnych konsekwencji.

Sąd Najwyższy zwrócił również uwagę, że wykładnię powyższą wzmacnia treść art. 13a ust. 4 ustawy zaopatrzeniowej, zgodnie z którą sporządzana przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu informacja o przebiegu służby „na rzecz totalitarnego państwa” zawiera zarówno dane istotne z punktu widzenia legalnej definicji „służby na rzecz totalitarnego państwa”, tj. wskazanie okresów służby na rzecz totalitarnego państwa, o których mowa w art. 13b, jak i inne dane, tj. informację, „czy z dokumentów zgromadzonych w archiwach Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wynika, że funkcjonariusz w tym okresie, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego”, a zatem informację dotyczącą nie tylko „okresu służby na rzecz państwa totalitarnego”, lecz również dotyczącą charakteru działalności w ramach służby odbywanej w warunkach państwa totalitarnego, co – w przypadku angażowania się w działalność niekorespondującą z zadaniami i funkcjami państwa totalitarnego – z mocy samego prawa wyłącza stosowanie art. 15c, art. 22a i art. 24a w stosunku do osób pełniących służbę, o której mowa w art. 13b ustawy (art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5, art. 24a ust. 4).

Takie rozumienie zapisów ustawy zaopatrzeniowej, uwzględniające obok wykładni językowej art. 13b w związku z art. 13c ustawy zaopatrzeniowej, pozostałe unormowania tej ustawy, pozwala, w ocenie Sądu Najwyższego, na pełne odkodowanie treści pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa” w zgodzie z konstytucyjnymi zasadami wyznaczającymi standardy demokratycznego państwa prawnego. Pojęcie „państwa totalitarnego” ma z punktu widzenia aksjologii demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP) jednoznacznie pejoratywne zabarwienie, co oznacza, że charakter taki ma również „służba na rzecz” takiego państwa.

Podjęta przez Sąd Najwyższy uchwała z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20, (OSNP 2021 nr 3, poz. 28) nie ma mocy zasady prawnej zgodnie z art. 87 § 1 zdanie 2 ustawy o Sądzie Najwyższym 8 grudnia 2017 r. (Dz.U.2023.1093, tekst jedn.: z dnia 12 czerwca 2023). Stosownie więc do przepisu art. 390 § 2 k.p.c.

uchwała Sądu Najwyższego rozstrzygająca zagadnienie prawne wiąże w danej sprawie. Dlatego też Sąd Najwyższy w tym składzie nie podziela wykładni pojęcia "służby na rzecz totalitarnego państwa", jakiej dokonał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20. W ocenie Sądu Najwyższego jest to wykładnia prawotwórcza, sprzeczna z zasadami demokratycznego państwa prawnego i trójpodziału władz wynikających z Konstytucji RP. Żaden bowiem sąd, w tym Sąd Najwyższy, nie jest uprawniony do ustanawiania prawa, do czego teza Sądu Najwyższego nawiązuje poprzez zastosowanie ocennego kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa”. Pojęcie takiego kryterium w żadnym razie nie zostało sformułowane w ustawie. Podobną wykładnia została zaprezentowana przez Sąd Najwyższy także w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia: 13 czerwca 2023 r., II USKP 95/22 (LEX nr 3570824 ), 14 listopada 2023 r., II USKP 31/23 (LEX nr 3635073).

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe stanowisko, mimo braku związania sądu powszechnego treścią informacji o przebiegu służby wystawionej przez IPN, obliguje sąd jedynie do ustalenia czy ubezpieczony wykonywał służbę lub pracę w jednostkach szczegółowo wymienionych w art. 13b ustawy dezubekizacyjnej. Ubezpieczony (funkcjonariusz) może dowodzić, że podjął aktywność "z okresu totalitarnego państwa", która pozostawała w bezpośredniej opozycji do zadań i funkcji państwa totalitarnego (art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5 i 6, art. 24a ust. 4 i 6 ustawy zaopatrzeniowej) stanowiącą podstawę - na warunkach wskazanych w tych unormowaniach - do wyłączenia regulacji art. 15c ust. 1, art. 22a ust. 1 i art. 24a ust. 1 tej ustawy właśnie wobec osób, wymienionych w art. 13b w związku z art. 13c ustawy zaopatrzeniowej. Udowodnienie tego rodzaju aktywności powoduje więc, że osoba, której sytuacja ze względu na okres i miejsce pełnionej służby nadal mieści się w zakresie ustawowej definicji "służby na rzecz totalitarnego państwa" traktowana jest przez ustawodawcę jako osoba, względem której nie znajdują aksjologicznego uzasadnienia negatywne unormowania wprowadzające odstępstwa od ogólnych zasad ustalania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego. Podnoszone przez skarżącego wątpliwości na tle wykładni powołanych przepisów zostały zatem wyjaśnione w judykaturze. Zapadłe w sprawie

rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego wpisuje się w wyżej zaprezentowaną linię orzeczniczą.

W konsekwencji rozstrzygnięcie zaskarżonego wyroku jest spójne z przedstawionymi wyżej poglądami orzecznictwa w sprawie funkcjonariuszy, którzy pełnili służbę na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

W związku z powyższym nie zachodzi podstawa do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na potrzebę wyjaśnienia zagadnienia prawnego lub dokonania wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, skoro Sąd Najwyższy rozstrzygnął podnoszone problemy i nie zachodzi potrzeba zmiany przyjętego stanowiska.

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[I.T.]

[SOP]